Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

11.9.2018

Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

HE 72/2018 vp

# Sisäministeriön poliisiosaston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

## Asia

Puolustusvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä 72/2018 vp, jossa säädettäisiin Puolustusvoimien toimivallasta puuttua miehittämättömien ilma-alusten ja lennokkien kulkuun. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu seuraavaa.

## Yleistä

Poliisiosasto on osallistunut puolustusministeriön hankkeeseen, jossa on valmisteltu miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistä turvallisuuden näkökulmasta. Hankkeen tavoite on ollut kannatettava. Poliisiosaston näkemyksen mukaan on kuitenkin tärkeää, ettei millään muiden turvallisuusviranomaisten toimivaltasäännöshankkeella hämärretä poliisin ensisijaista vastuuta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä rikostorjuntaan liittyvissä asioissa.

Voimassa olevan lainsäädännön voimaantuloaikana miehittämättömän ilmailun merkitys oli huomattavasti vähäisempää kuin nykyään. Näin ollen viranomaisten toimivaltuuksia säädettäessä miehittämätöntä ilmailua ei huomioitu sillä painoarvolla, jota sen tämänhetkinen yleisyys edellyttäisi. Hallituksen esityksessä 72/2018 vp on tuotu esille aluevalvontalain (755/2000) ja ilmailulain (1194/2009) puutteellinen soveltuvuus miehittämättömän ilma-aluksen tai lennokin kulkuun puuttumisessa.

Miehittämättömän ilmailun yleistyessä ja siinä käytettävän teknologian kehittyessä on perusteltua säätää toimivaltuudesta, jolla Puolustusvoimien henkilöstöä, kalustoa ja toimintaa voidaan suojata miehittämättömän ilmailun aiheuttamia riskejä vastaan. Sama pätee lennokkeihin. Toimivaltuuden käytettävyyden varmistamiseksi se on tarkoituksenmukaista säätää olemaan sovellettavissa myös yhteiskunnan normaalioloissa ja kaikilla niillä alueilla, joilla Puolustusvoimien suojattavia intressejä sijaitsee joko pysyvästi tai väliaikaisesti.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

## Pykäläkohtaiset kommentit

### Ehdotettu 15 **a §**

Säännöksen soveltamisala on 15 a §:n 1 momentissa poliisiosaston näkemyksen mukaan rajattu tavalla, joka täyttää täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle asetetut vaatimukset. 2 momentin tarkoittamilla yleisillä alueilla tapahtuvan puuttumisen edellytyksistä mainittu "*hengen ja terveyden suojaaminen*" tuo momentin soveltamisalan suoraan poliisin lakisääteisten tehtävien ydinalueelle. Tältä osin poliisiosasto viittaa jäljempänä ehdotetusta 15 c §:stä lausuttuun.

Lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumista säätelevä 15 a § on teknologianeutraali. Toimivaltuuden käytettävyyden kannalta säätelytapa on perusteltu, koska se mahdollistaa teknologisen kehityksen huomioimisen. Teknologianeutraaliuden vastapainona lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisen keinolle hallituksen esityksessä on asetettu vaatimuksia mahdollisimman vähäisestä haitasta radioviestinnälle tai viestintäverkolle.

15 a §:n 3 momentissa mainitut voimakeinojen ja teknisen laitteen käytön edellytykset mukailevat voimakeinojen käytölle vakiintuneesti asetettuja edellytyksiä ja periaatteita. Vastarinnan vaarallisuuden mainitsematta jättäminen ei poliisiosaston näkemyksen mukaan aiheuttane periaatteellisia ongelmia ehdotetun säännöksen soveltamiselle, vaikka lennokkia ja miehittämätöntä ilma-alusta voitaneen käyttää tavalla, joka olisi rinnastettavissa vastarintaan. Tällaiseen tilanteeseen viittaa 15 a §:n 2 momentissa mainittu hengen ja terveyden suojaaminen.

Käytettävissä olevia voimavaroja koskevasta harkinnasta poliisiosasto toteaa, että sen mainitseminen 15 a §:n 3 momentissa sitoisi toimivaltuuden käytön tiiviimmin tilannekohtaiseen kokonaisharkintaan. Lisäksi käytettävissä olevien voimavarojen mainitseminen voisi edesauttaa sekä voimakeinojen että teknisen laitteen käyttämisen puolustettavuutta esimerkiksi tilanteessa, jossa voimakeinoja jouduttaisiin käyttämään, kun teknisen laitteen käytöllä ei saavutettaisi haluttua vaikutusta tai olosuhteet sulkisivat voimakeinojen käytön kokonaan pois.

### Ehdotettu 15 **c §**

Säännöksessä oleva ilmoittamisvelvollisuus on poliisiosaston näkemyksen mukaan olennainen, jotta poliisin ja Puolustusvoimien yhteistoiminta olisi mahdollisimman tehokasta. 15 c §:n 1 momentin tarkoittama ennakollinen ilmoittaminen antaa parhaan mahdollisuuden mitoittaa poliisin omat toimenpiteet tilanteeseen sopivalla tavalla.

Poliisiosaston näkemyksen mukaan 15 c §:n 1 momenttia olisi perusteltua täydentää kyseisen lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitulla poliisin oikeudella ottaa tehtävä hoitaakseen. Tuomalla yksityiskohtaisten perustelujen maininta poliisin otto-oikeudesta 15 c §:n 1 momenttiin voitaisiin välttyä tulkintaepäselvyyksiltä. Poliisin otto-oikeuden nimenomainen mainitseminen 15 c §:n 1 momentissa toimisi myös suorana laintasoisena perusteena tehtäessä päätös otto-oikeuden käyttämisestä.

### Ehdotettu 15 **d §**

Toimivaltuus lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen yksilöintitietojen hankkimiseen on poliisiosaston näkemyksen mukaan tarpeellinen täydentämään toimivaltuutta, jolla puututaan lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun. Puuttumisen kohteen mahdollisimman tarkan yksilöinnin voi olettaa vähentävän sivullisille aiheutuvaa haittaa.

Pelkällä lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen käytön estämisellä ei kyetä riittävän tehokkaasti torjumaan riskiä suojeltaville intresseille. Olennaista on parantaa mahdollisuuksia selvittää häiriötä tai vaaraa aiheuttavan takana oleva taho.

Lopuksi

Poliisiosastolla ei ole kommentoitavaa muista ehdotetuista säännöksistä.

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen

Jakelu Puolustusvaliokunta

Tiedoksi Sisäministeri Mykkänen
Kansliapäällikkö Salmi
Erityisavustajat Andersson-Bohren, Rautanen
Johdon sihteerit Landström, Lummi, Vihervirta
oikeus@intermin.fi
Osastopäällikkö Lammi
Poliisiosaston yksiköiden virkapostit